

УДК 338.2:658.012

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Крячко М.О.

e-mail: maryna.kriachko@nure.ua

Науковий керівник – д.е.н., проф. Полозова Т.В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. ЕК,
м. Харків, Україна

The paper examines digital transformation of business processes as a factor in achieving sustainable development of enterprises. Key directions of digitalization are identified, including automation, cloud technologies, and data analytics. The study analyzes the impact of digital transformation on economic, environmental, and social dimensions of sustainability, highlighting both opportunities and associated risks. The research concludes that digital transformation contributes to sustainable development only under the condition of strategic management. The necessity of a comprehensive approach to digitalization aligned with sustainable development goals is substantiated.

В умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій цифрова трансформація стає одним із визначальних чинників забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку підприємств. Традиційні моделі управління бізнес-процесами вже не відповідають вимогам сучасного ринкового середовища, що характеризується високим рівнем невизначеності та зростаючими вимогами до екологічної й соціальної відповідальності бізнесу. За таких умов цифрова трансформація виступає стратегічним механізмом, що дозволяє підприємствам одночасно підвищувати операційну ефективність та забезпечувати збалансований економічний, екологічний і соціальний розвиток.

У цьому контексті особливого значення набуває ESG-підхід, який орієнтує підприємства на узгодження економічних результатів із екологічними та соціальними цілями [1].

Цифрова трансформація бізнес-процесів являє собою комплексний процес інтеграції цифрових технологій у всі сфери діяльності організації, що призводить до суттєвих змін у способах створення та споживання цінності. Принципово важливо розмежовувати цифрову трансформацію та просту автоматизацію: якщо автоматизація замінює ручні операції програмними рішеннями в межах існуючої бізнес-моделі, то трансформація передбачає фундаментальний перегляд самої моделі ведення бізнесу, організаційної культури та стратегічних пріоритетів [2]. Основними технологіями є хмарні обчислення, штучний інтелект, Інтернет речей (IoT), технології великих даних та роботизована автоматизація процесів (RPA). Разом із тим сама по собі наявність цих інструментів не гарантує позитивного ефекту, оскільки без чіткої стратегії впровадження

цифровізація може призвести до зростання витрат та дезорганізації процесів.

Вплив цифрової трансформації на сталий розвиток підприємства проявляється через кілька взаємопов'язаних напрямів. З екологічної точки зору впровадження цифрових технологій сприяє оптимізації використання ресурсів: зокрема, системи предиктивного обслуговування обладнання на основі IoT-сенсорів дозволяють скорочувати споживання енергії завдяки своєчасному виявленню неефективних режимів роботи. З позиції соціальної відповідальності цифровізація створює нові формати зайнятості та підвищує безпеку праці. В аспекті корпоративного управління впровадження цифрових рішень підвищує прозорість операцій, покращує якість аналітики та сприяє прийняттю більш обґрунтованих управлінських рішень [3]. Таким чином, цифрова трансформація безпосередньо впливає на основні компоненти ESG.

Економічна складова впливу цифрової трансформації на сталий розвиток проявляється через скорочення операційних витрат, підвищення продуктивності та прискорення виведення продукції на ринок. Впровадження ERP-систем дозволяє інтегрувати фінансові, логістичні та виробничі потоки в єдину систему, а використання CRM-платформ сприяє підвищенню рівня утримання клієнтів та якості обслуговування [4]. Автоматизація рутинних процесів вивільняє людські ресурси для стратегічних завдань, а цифрові платформи відкривають нові канали збуту.

Утім, початкові інвестиції в цифрову інфраструктуру є значними, а термін окупності може бути тривалим, що створює фінансові ризики, особливо для малих і середніх підприємств. Додатковим ризиком є технологічне старіння цифрових рішень, коли впроваджене програмне забезпечення потребує оновлення швидше, ніж забезпечує очікуваний економічний ефект.

Екологічний аспект цифрової трансформації є водночас перспективним і суперечливим. Цифрові двійники дозволяють моделювати виробничі процеси з метою мінімізації відходів ще на етапі проєктування, а системи моніторингу на базі IoT забезпечують контроль за викидами в реальному часі. Водночас цифрова інфраструктура сама є джерелом екологічного навантаження. Центри обробки даних потребують значних обсягів електроенергії, а виробництво та утилізація електронного обладнання створюють зростаючий потік відходів. Отже, екологічний ефект цифровізації не є автоматично позитивним – він залежить від того, наскільки підприємство враховує повний життєвий цикл цифрових рішень у своїй стратегії сталого розвитку [1].

Соціальна складова цифрової трансформації потребує особливо зваженого підходу. Цифрові інструменти комунікації підвищують залученість персоналу, а платформи дистанційного навчання розширюють доступ до нових компетенцій. Проте цифровізація створює й суттєві ризики. Так, автоматизація може витіснити працівників із рутинних позицій

швидше, ніж ринок праці здатен запропонувати альтернативну зайнятість. Крім того, інтенсивне використання цифрових технологій породжує проблему цифрового вигоряння та розмивання меж між робочим і особистим часом. Тому соціально відповідальна цифрова трансформація має супроводжуватися програмами перекваліфікації та механізмами соціальної адаптації працівників [5].

Успішна цифрова трансформація, орієнтована на сталий розвиток, потребує системного стратегічного підходу. Однією з ключових проблем сучасних підприємств залишається фрагментарне впровадження цифрових рішень без їх узгодження із загальною стратегією розвитку. Натомість доцільно формувати єдину цифрову стратегію, що інтегрує економічні, екологічні та соціальні цілі підприємства, передбачає систему показників ефективності та включає розвиток цифрових компетенцій персоналу [2; 4].

Таким чином, цифрова трансформація бізнес-процесів є необхідною, але недостатньою умовою сталого розвитку підприємства. Її ефективність визначається не обсягом впроваджених технологій, а якістю управлінських рішень щодо їх інтеграції в загальну стратегію розвитку з урахуванням економічних, екологічних та соціальних наслідків. Лише керована, стратегічно обґрунтована цифрова трансформація здатна забезпечити синергію операційної ефективності, екологічної відповідальності та соціального добробуту.

Список використаних джерел

1. Лагодієнко О. В. Теоретичні та практичні особливості проектного підходу до управління програмою втілення ESG стратегії в умовах цифровізації. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.52>
2. Скорик О. О. Реінжиніринг як метод планування бізнес-процесів в умовах цифрової трансформації. *Ефективна економіка*. 2022. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2022_7_16.
3. Прокопенко М. О. Сценарне планування бізнес-процесів на промислових підприємствах в умовах цифровізації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 15. С. 90-96.
4. Модернізація системи управління в умовах цифрового суспільства : [колект.] монографія / [Ю. Є. Петруня та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук Ю. Є. Петруні, д-ра екон. наук О. Ф. Іващини ; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Ун-т митної справи та фінансів, 2024. 309 с.
5. Polozova T., Sheiko I., Stepanenko S., Ponomarov S., Ihumentseva N., Peresada O. Digital and Innovation Development in EU countries: Influencing Factors and Trends. *15th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*. Sibenik, Croatia. 2025. pp. 392-395. DOI: 10.1109/ACIT65614.2025.11185602.